

i Odhalte první příčiny rozvoje zvýšené svalové aktivity (“spasticity”) u pacientů po CMP

Jednou z častých a závažných komplikací po CMP je spasticita. Tento stav se může vyskytnout až u 42 % nemocných po CMP a rozvine se především u pacientů s těžce ochrnutou končetinou, tzv. těžkým stupněm parézy. Pacienti pocítují spasticitu jako zvýšené svalové napětí spojené s narůstajícím odporem při pasivním protahování svalu. Při ignorování spasticity narůstají bolesti, svaly a šlachy se postupně zkracují a mění se na vazivovou tkáň. Konečným důsledkem jsou fixované svalové kontraktury a kloubní deformity.

? Kdy se může objevit spasticita u pacientů po CMP?

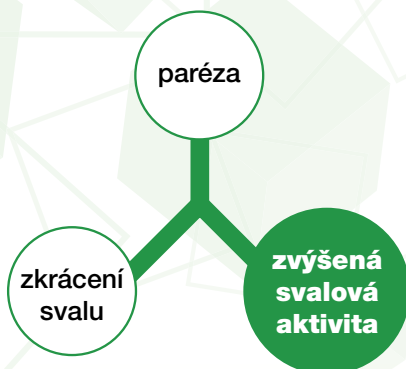
Tento stav se může objevit po několika dnech, týdnech či měsících po CMP. Obtíže s ním spojené se se rozvíjejí postupně.

? Co znamená “spasticita”?

Spasticita je jen jeden z příznaků zvýšené svalové aktivity, který se rozvíjí při poškození drah vedoucích z mozku. Jedná se o zvýšené svalového napětí, které se projeví při rychlém protažení svalu. Dalšími projevy zvýšeného svalového napětí je tzv. spastická dystonie – projevuje se nepřirozeným držením ochrnuté končetiny v klidovém stavu. Při pohybu se může objevit ko-kontrakce nebo asociovaná reakce. Spouštěčem se stává aktivní pohyb – např. když se pacient rozejde, jeho ochrnutá horní končetina se začne ohýbat v lokti, nebo při pokusu o natažení prstů se naopak prsty začnou více ohýbat.

Vedle zvýšeného svalového napětí dochází při poškození drah vedoucích z mozku ke zkrácení a k obrně svalů postižené končetiny, nazýváno souhrně jako projevy syndromu centrálního motoneuronu nebo spastický syndrom, spastická paréza. Jedná se o tzv. začarovaný kruh, kdy jednotlivé složky – zvýšená svalová aktivita, zkrácení a obrna svalů se nepříznivě ovlivňují. Zatímco zvýšená svalová aktivita přispívá ke zkrácování svalu, ale i zhoršuje obrnu, zkrácování svalů zvýrazňuje obrnu a zesiluje svalovou aktivitu.

Tři nejdůležitější faktory, které ovlivňují pacientovu pohyblivost

i Odhalte první příznaky zvýšené svalové aktivity po CMP

- Nepřirozená poloha postižené končetiny – projev klidové zvýšené svalové aktivity, (typický obraz Wernicke-Mannovy postury – viz. obrázek). Variant abnormálního postavení končetiny je však mnoho, jak na dolní tak i horní končetině. V každém případě by u nemocného s těmito projevy měla být zvážena injekční aplikace léčivého přípravku.

- Provedení pohybu postiženou končetinou je obtížné, může se objevit pocit odporu či ztuhlosti, nebo dokonce se provede úplně opačný pohyb než by chtěl nemocný původně vykonat.
- Sdružené pohyby – např. při úmyslném pohybu ruky, dojde samovolně k natažení nohy, nebo během chůze dojde k pokřčení horní končetiny v lokti. Sdružené reakce se mohou objevit i při zívání, kýchání nebo kašli.
- Se zvýšenou svalovou aktivitou se může objevit bolest – např. bolestivé křeče ve svalech postižených končetin nebo bolest ramene s omezenou hybností.

Spastická paréza negativně ovlivňuje všechny aktivity nemocného, protože narušuje hybnost a soběstačnost. Omezuje pacienta v běžných denních aktivitách a ztěžuje jeho osobní hygienu, oblékání, pohyb, spánek... Pokud spasticita trvá dlouhou dobu začnou svaly postupně degenerovat a měnit se na vazivo. Tato změna je již nevratná

Je proto velmi důležité, aby byli pacienti sami na sobě schopni včas rozpoznat změny, které by mohly být prvními příznaky následků CMP. Důležitou roli hrají i rodinní příslušníci nebo blízké okolí, kteří se o pacienta starají. Právě ti si mohou všimnout jako první, že něco není v pořádku. Mohou pacienta objednat k lékaři a také pomoci s popisem neobvyklých příznaků. Je důležité mít na paměti, že včasná diagnóza vede k úspěšnější a **rychlejší léčbě** vzniklé komplikace.

Léčba je dlouhodobá, zahrnuje rehabilitaci a v řadě případů i injekce léčivého přípravku, které může podávat jen erudovaný neurolog nebo rehabilitační lékař. Spasticita nemusí být následkem CMP, se kterým nelze nic dělat. Je však nutné se **aktivně zajímat o svůj zdravotní stav**. Čím dříve se s léčbou začne, tím je efekt léčby lepší. Je proto nutné se včas obrátit na svého ošetřujícího lékaře v případě jakéhokoliv poodezření nebo pochybnosti o vašem zdravotním stavu. Nemocný by měl být odeslán do regionálního centra spasticity.

UŽITEČNÉ ODKAZY:

Portál veřejné správy: <http://portal.gov.cz/portal/obcan/>

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR: www.mpsv.cz/cs/

Ministerstvo zdravotnictví ČR: www.mzcr.cz

Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR: www.vzp.cz

Svaz zdravotních pojišťoven ČR: www.szpcr.cz

DMA – Kompenzační pomůcky: www.dmapraha.cz

Antilopa – Sdružení pro volný pohyb bez bolesti: www.sdruzeniantilopa.cz

Síť fyzioterapeutů ČR: www.fyzioterapeut-cr.cz

www.cerebrum2007.cz

www.ictus.cz

www.ergoaktiv.cz

www.fyzioaktiv.cz

Partneři

